

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 494/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. H., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. A., B., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. mája 2013 doručená sťažnosť Ing. M. H., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len

„listina“), ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013 a žiada vydať nález *„o porušení základných práv sťažovateľov garantovaných mu čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. januára 2013, sp. zn. 11 Co 34/2011 vo výroku, ktorým potvrdil v napadnutej časti rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie“*, ako aj priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 331,13 €.

Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a k nej pripojených príloh, sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou konania vedeného pred Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 Cpr 15/2002, v ktorom sa domáhala proti V., a. s. (ďalej len „žalovaná“), určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a náhrady mzdy. Okresný súd rozsudkom č. k. 13 Cpr 15/2002-284 z 18. júna 2009, ktorý nadobudol právoplatnosť 26. augusta 2009, určil, že výpoveď žalovanej z 27. mája 2002 z pracovného pomeru daná sťažovateľke 5. júna 2002 (z dôvodu nadbytočnosti) je neplatná a pracovný pomer sťažovateľky u žalovanej trvá. Okresný súd zamietol návrh žalovanej, ktorým sa domáhala vysloviť, že od nej nemožno spravodlivo žiadať, aby sťažovateľku ďalej zamestnávala.

Okresný súd následne po doplnení dokazovania o náhrade mzdy sťažovateľky rozhodol rozsudkom č. k. 13 Cpr 15/2002-401 zo 14. decembra 2010 tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť sťažovateľke sumu 49 781,52 €, vo zvyšku nárok zamietol a priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Okresný súd nepriznal sťažovateľke časť istiny (náhrada mzdy bola uplatnená vo výške 49 924,43 €) a nepriznal jej ani uplatnený úrok z omeškania z jednotlivých mesačných náhrad mzdy od 7. dňa príslušného nasledujúceho mesiaca po ich splatnosti do zaplatenia. Okresný súd právne svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na ustanovenie § 79 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku okresného súdu, náhrada mzdy bola priznaná za obdobie od 1. januára 2003 do 26. augusta 2009

vo výške priemernej mesačnej mzdy sťažovateľky, ktorú okresný súd ustálil sumou 629,87 € na základe mzdových listov sťažovateľky, pričom vychádzal z toho, že výška tejto priemernej mesačnej mzdy medzi účastníkmi nie je sporná (rozdiel v istine vznikol zrejme nezohľadnením mzdy za mesiac august 2006 sťažovateľkou – jej chybou v počítaní). Priznanie náhrady mzdy sťažovateľke za 79 mesiacov a 18 dní, t. j. za celé obdobie, za ktoré sťažovateľka náhradu mzdy požadovala, a naopak, neakceptovanie žiadosti žalovanej, aby bola priznaná sťažovateľke náhrada mzdy iba za 12 mesiacov, okresný súd odôvodnil okolnosťami prípadu – sťažovateľka bola v čase neplatného skončenia pracovného pomeru vo veku blízkom dôchodkovému veku, čo zohralo rozhodujúcu úlohu pri jej neúspešnej snahe znova sa zamestnať, hoci vyvíjala mimoriadnu aktivitu; sťažovateľka bola nútená odísť do predčasného dôchodku, pričom jeho výška zohľadnila obdobie, počas ktorého bola na podpore v nezamestnanosti a následne na dávkach v hmotnej núdzi, a teda bola poškodená na životnej úrovni a nepriamo i na výške dôchodku, pričom jej životná úroveň sa skončením pracovného pomeru neplatnou výpoveďou zásadne znížila napriek jej snahe zamestnať sa.

Nepriznanie úrokov z omeškania z jednotlivých mesačných náhrad mzdy odôvodnil okresný súd v rozsudku č. k. 13 Cpr 15/2002-401 zo 14. decembra 2010 takto: *„Keďže satisfakciu v priznanej výške považuje súd za primeranú a dostatočnú, nepriznal navrhovateľke požadované úroky z omeškania a žalobu v tejto časti zamietol. Súd má za to, že vzhľadom na charakter priznanej peňažnej sumy ako náhrady mzdy, ktorú posudzuje ako zadosťučinenie, nárok na zaplatenie úrokov z omeškania nemá oporu v zákone. V prípade, že by súd v tejto časti navrhovateľke vyhovel, má za to, že zadosťučinenie na strane navrhovateľky a zároveň sankcia na strane odporcu by boli absolútne neprimerané.“*

Proti výroku rozsudku okresného súdu č. k. 13 Cpr 15/2002-401 zo 14. decembra 2010, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, a proti výroku o náhrade trov konania podala sťažovateľka odvolanie. Poukázala na ustanovenia § 129 ods. 1 a § 132 Zákonníka práce, ako aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 116/2008 zaoberajúce sa splatnosťou náhrady mzdy a navrhla odvolaciemu súdu zmeniť rozhodnutie okresného súdu tak, že jej bude priznaný aj úrok

z omeškania z jednotlivých mesačných súm náhrad mzdy. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania nesúhlasila s výškou jej priznanej náhrady trov právneho zastúpenia, pretože okresný súd nesprávne vychádzal z toho, že od začiatku konania do vydania rozsudku č. k. 13 Cpr 15/2002-284 z 18. júna 2009 o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou bola predmetom konania iba táto neplatnosť, a nie i náhrada mzdy, hoci bola uplatnená už v žalobe.

Krajský súd rozsudkom č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013 rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania zrušil, v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a vo zvyšnej sťažovateľkou napadnutej časti rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny.

Sťažovateľka porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013 odôvodnila tým, že krajský súd aplikoval dotknuté ustanovenia právnych predpisov v rozpore s ich účelom a zmyslom, jeho závery sú arbitrárne, v príkrom logickom rozpore so znením ustanovení právneho poriadku, a preto sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Sťažovateľka ďalej uviedla: *«... Všeobecné súdy pri rozhodovaní vychádzali z ust. § 79 ods. 2 Zák. práce, v zmysle ktorého je súd oprávnený náhradu mzdy primerane znížiť (až nepriznať), pokiaľ celkový čas, za ktorý by sa náhrada mzdy mala poskytnúť presahuje 12 mesiacov. Súdy opomenuli (hoci odvolací súd bol na osobitosť a samostatnosť nároku na úroky z omeškania upozornený aj odkazom na judikatúru), že úroky z omeškania nie sú náhradou mzdy v zmysle ustanovení Zákonníka práce, ale osobitným nárokom podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka.*

Podľa § 517 ods. 2 OZ „ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis“.

Žiadne ustanovenie OZ nedáva súdu možnosť, aby primerane znižoval, prípadne vôbec nepriznal úroky z omeškania, na ktoré vznikol zákonný nárok. Súd môže posudzovať

iba primeranosť náhrady mzdy – t. j. istiny, ktorú má zamestnávateľ vyplatiť zamestnancovi. Pokiaľ však zamestnávateľ túto náhradu mzdy včas zamestnancovi nevyplácal (ide o pravidelné mesačné plnenie – vid' NS SR 1 Cdo 116/08), vznikli zamestnancovi nároky na úhradu úrokov z omeškania z jednotlivých mesačných úhrad. Hoci tieto nároky vznikli v súvislosti s nevyplatením náhrady mzdy, nejde o nárok totožný s náhradou mzdy, ale ide o osobitnú a od náhrady mzdy odlišnú zákonnú sankciu, ktorá nemôže byť predmetom posudzovania primeranosti súdom v zmysle § 79 ods. 2 Zák. práce.

Pokiaľ súd napriek uvedenému nepriznal zákonné úroky z omeškania s poukazom na ust. § 79 ods. 2 Zák. práce, postupoval v príkrom rozpore s jednoznačným a iný výklad nepripúšťajúcim znením zákonných ustanovení, a teda arbitrárne, čím porušil právo sťažovateľky na spravodlivý a zákonný proces...»

Rozsudok krajského súdu č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013 v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 13 Cpr 15/2002-401 zo 14. decembra 2010 nadobudol vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti právoplatnosť 26. marca 2013.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013 s odôvodnením, že tento je arbitrárny a ústavne neakceptovateľný s ohľadom na výklad a aplikáciu predpisov jednoduchého práva, ktorá popiera ich účel a pravidlá ústavne konformného výkladu.

Krajský súd rozsudok č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013 v dotknutej časti odôvodnil takto:

„Podľa § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

S poukazom na citované ustanovenie, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, sa odvolací súd nezistiac v postupe súdu prvého stupňa z hľadiska procesnoprávneho žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožňuje s dôvodmi týkajúcimi sa odvolaním napadnutého výroku rozsudku prvostupňového súdu, v ktorom súd prvého stupňa po dokazovaní vykonanom v rozsahu dôkazných návrhov účastníkov zamietol návrh navrhovateľky na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru špecifikovaných v podaní zo dňa 13. 12. 2010. ...

Pokiaľ ide o rozhodnutie o priznaní náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru (§ 79 ods. 1, 2 Zák. práce v znení účinnom do 30. 06. 2003) odvolací súd konštatuje, že pri jej priznávaní musí súd spravidla vziať v úvahu, či sa zamestnanec po neplatnom skončení pracovného pomeru zapojil do práce, aký príjem dosiahol, poprípade z akých dôvodov tak neurobil, či riadne spolupracoval s príslušným úradom práce zohľadňujúc pritom i ponuky dané zamestnancovi týmto úradom a či sa aktívne i sám podieľal na hľadaní si zamestnania. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady mzdy musí súd totiž uvážiť, či mal zamestnanec možnosť zaobstarat' si pre seba vhodnú prácu, za akých podmienok, či a aký zárobok dosiahol, či to nebolo za nepriaznivých okolností (dochádzanie do inej obce, práca nadčas, nočná práca) a pod. Pri rozhodovaní o náhrade mzdy potom súd spravidla zisťuje okolnosti (subjektívne a objektívne), ktoré súvisia so zaisťovaním

zamestnanca a nie okolnosti týkajúce sa pomerov zamestnávateľa. V tejto súvislosti je treba prisvedčiť názoru súdu prvého stupňa o sankčnej, satisfakčnej, ale navyiac i sociálnej povahe náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru.

V prejednávacom prípade súd prvého stupňa výrok, ktorým navrhovateľke nepriznal uplatnené úroky z omeškania z náhrad mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru priznanej za obdobie od 01. 01. 2003 do 26. 08. 2009 v celkovej výške 49.781,52 euro odôvodnil tým, že priznaná náhrada mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru vychádzala z výšky priemernej mesačnej mzdy, ktorú dosahovala navrhovateľka pri neplatnom skončení pracovného pomeru, je dostatočná a primeraná zadostučineniu na strane navrhovateľky a zároveň je i dostatočnou sankciou pre odporcu, ktorý nepostupoval pri rozviazaní pracovného pomeru v súlade so zákonnou úpravou. Vychádzajúc zo sankčnej, satisfakčnej, ale i sociálnej povahy náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru je i odvolací súd toho názoru, že v posudzovanom prípade správne priznaná náhrada mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru za obdobie od 01. 01. 2003 do 26. 8. 2009 v celkovej výške 49.781,52 euro predstavuje pre navrhovateľku jednak dostatočnú satisfakciu a sociálnu ochranu, ale je zároveň i dostatočnou sankciou pre odporcu za postup, ktorý zvolil pri skončení pracovného pomeru s navrhovateľkou. K námietkam navrhovateľky poukazujúcim na posudzovanie úrokov u omeškania z náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru vo veci vedenej na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 1 Cdo 116/2008 odvolací súd udáva, že z obsahu tohto rozhodnutia (ktorým nebol ani súd prvého stupňa a ani odvolací súd viazaný) vyplýva, že uvedené rozhodnutie posudzovalo prípad, kedy bol dôvodom na zamietnutie návrhu na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru právny názor o tom, že splatnosť náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru ako celku nemôže nastať skôr, než o nej rozhodol súd.“

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky

otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľky neobstojí. Krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľka v odvolaní nastolila, t. j. otázku, z akého dôvodu obstojí právny záver okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľke neboli priznané úroky z omeškania. Krajský súd neponechal teda bez povšimnutia žiadny z odvolacích argumentov sťažovateľky, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie jeho rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Sťažovateľka však vo vzťahu k rozsudku krajského súdu ďalej tvrdila, že tento je založený na takom výklade a aplikácii dotknutých právnych noriem, ktorý nezodpovedá ich účelu a zmyslu a je ústavne nekonformný.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov

viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

S ohľadom na uvedené sa ústavný súd preto ďalej zaoberal aj argumentáciou sťažovateľky, podľa ktorej krajský súd svojim rozhodnutím poprel účel, zmysel a princípy výkladu právnych predpisov v súlade s ústavnoprávnymi požiadavkami, keď dospel k záverom uvedeným v jeho rozhodnutí.

Podľa § 517 ods. 1 prvej vety Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní.

Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľky, vychádzajúc z citovaných ustanovení právnych predpisov, dospieva sťažovateľka (aj s poukazom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 116/2008 zo 17. decembra 2009) k záveru, že z jednotlivých mesačných náhrad mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru patrí zamestnancovi vždy aj úrok z omeškania, pretože ich splatnosť je jednoznačne v zákone ustanovená a jej uplynutím sa zamestnávateľ dostáva do omeškania. Z toho sťažovateľka vyvodzuje, že všeobecný súd nemôže tieto úroky z omeškania zamestnancovi nepriznať iba s poukazom na ustanovenie § 79 Zákonníka práce a ak takto postupuje, aplikuje tieto ustanovenia spôsobom nezlučiteľným so základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu.

Ako vyplýva z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 116/2008 zo 17. decembra 2009, vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení, najvyšší súd dospel k záveru, podľa ktorého rozsudok priznávajúci náhradu mzdy z neplatného rozviazania pracovného pomeru má povahu deklaratórneho rozsudku, t. j. iba potvrdzuje už jestvujúce hmotné práva a povinnosti [priznaním náhrady mzdy sa nekonštituuje žiadny nový právny stav, ale hmotnoprávnemu vzťahu sa iba (procesne) dodáva kvalita vykonateľného práva]. Povinnosť zamestnávateľa poskytnúť zamestnancovi náhradu mzdy z neplatného rozviazania (skončenia) pracovného pomeru – a s tým súvisiaca splatnosť tejto náhrady – teda nevzniká až súdnym rozhodnutím, ale vyplýva z citovaných ustanovení hmotného práva. Nevyplatenie náhrady mzdy v lehote splatnosti má za následok omeškanie s možnosťou požadovať úroky z omeškania vo výške ustanovenej pre občianskoprávne vzťahy. Pri omeškaní s náhradou mzdy z neplatného rozviazania (skončenia) pracovného pomeru platí preto výška úrokov z omeškania určená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov pre omeškanie s plnením peňažného dlhu (nariadenie v § 3 a § 4 je vykonávacím predpisom k § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Pri rozhodovaní o priznaní úroku z omeškania nie je rozhodujúce, či žalovaný omeškanie zaviniel, resp. dôvod omeškania; na vznik nároku na úrok z omeškania stačí, že zákonom ustanovená lehota plnenia uplynula.

Hoci je pravda, tak ako na to poukazuje krajský súd v rozsudku č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013, že podstatou veci riešenou najvyšším súdom vo veci sp. zn. 1 Cdo 116/2008 bolo predovšetkým posudzovanie otázky, či náhrada mzdy nie je splatná ako celok, ústavný súd v súlade s obsahom citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ale aj s názorom sťažovateľky dospel k záveru, že zamestnávateľ sa dostáva do omeškania s vyplatením jednotlivých mesačných náhrad mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru márnym uplynutím výplatného termínu v nasledujúcom kalendárnom mesiaci, z čoho vyplýva i to, že nasledujúcim dňom vzniká zamestnancovi právo na úrok z omeškania z príslušnej sumy náhrady mzdy.

Napriek tomu záveru však ústavný súd nepovažuje rozhodnutie krajského súdu vo veci sťažovateľky za ústavne nekonformné.

Tak ako totiž správne uviedol krajský súd, účelom a zmyslom inštitútu náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru (§ 79 Zákonníka práce) je v súlade s jeho satisfakčnou, sankčnou i sociálnou funkciou určiť s pomocou v zákone ustanovených kritérií sumu, ktorá ako celok má uvedené funkcie naplňať. Hoci je pravda, že náhradu mzdy a úrok z omeškania je možné vnímať do istej miery oddelene, pretože úrok z omeškania je skutočne, tak ako to uvádza sťažovateľka, majetkovou sankciou za omeškanie zamestnávateľa, v konečnom dôsledku oba predstavujú pre zamestnanca, s ktorým bol neplatne pracovný pomer skončený, peňažné zadosťučinenie vo svojom celku. Úlohou všeobecných súdov pri určení výšky plnenia zamestnávateľa zamestnancovi v prípade neplatného skončenia pracovného pomeru je zohľadniť všetky okolnosti prípadu a na základe ich preukázania určiť sumu, ktorej zaplatenie uloží zamestnávateľovi. Hoci teda nepochybne pri formalistickom chápaní náhrady mzdy a úroku z omeškania ide o dva povahou odlišné nároky, v konečnom dôsledku ide o to, či celková priznaná suma zamestnancovi z hľadiska ústavných princípov zodpovedá funkciám inštitútu náhrady mzdy a požiadavke spravodlivosti.

V tomto prípade okresný súd aj krajský súd k rozhodovaniu vo veci sťažovateľky takto i pristupovali a zaviazali žalovanú (zamestnávateľku) zaplatiť sťažovateľke sumu 49 781,52 €. Posudzujúc všetky okolnosti prípadu tak, ako boli zistené všeobecnými súdmi (ktorých zistenia nespochybnila ani sťažovateľka), nepovažuje ústavný súd sumu celkovo priznanú sťažovateľke za nedostatočnú alebo nezodpovedajúcu účelu a funkciám inštitútu náhrady mzdy, a to aj po zohľadnení skutočnosti, že od splatnosti náhrady mzdy v jednotlivých mesiacoch uplynul zjavne dlhý čas.

V prípade sťažovateľky teda nešlo o prípad, tak ako to naznačuje sťažovateľka, v ktorom by krajský súd svojím postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti. Krajský súd, naopak, dôsledne zvažujúc všetky okolnosti prípadu zistené okresným súdom, poskytol ochranu právam sťažovateľky v ústavou predpokladanej kvalite. V tomto prípade

od krajského súdu ani účel zákona alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov nevyžadovali vykladať aplikované zákone predpisy inak, než krajský súd urobil.

Keďže krajský súd svoje rozhodnutie založil na takom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov, ktorý nemožno označiť za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení, sťažnosť sťažovateľky neobstojí.

Iba to, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jej sťažnosti.

Za tejto situácie považuje ústavný súd za vylúčené, aby rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 34/2011-425 z 29. januára 2013 mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny alebo práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2013